

Sygn. akt II UK 548/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

SSA Marek Procek

w sprawie z wniosku P. Sp. z o.o. z siedzibą w W.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział [...]
przy udziale zainteresowanej G. M.
o wydanie zaświadczenia w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 stycznia 2017 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego [...]
z dnia 4 marca 2015 r., sygn. akt III AUa .../14,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy [...] zmienił decyzję
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału [...] z dnia 29 listopada 2012 r. w ten

sposób, że nakazał wydanie „P.” Spółce z o.o. [...] (dalej jako płatnik) poświadczenia formularza A1 potwierdzającego, iż zainteresowana G. M. podlegała polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych w okresie wykonywania pracy na terytorium Francji od 16 lipca do 31 sierpnia 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że płatnik jest agencją pracy tymczasowej. Zajmuje się wyszukiwaniem miejsc pracy i pozyskiwaniem pracowników oraz udostępnianiem wykwalifikowanych pracowników przedsiębiorstwom z krajów Unii Europejskiej. W tym celu prowadzi działalność rekrutacyjną, logistyczną i administracyjną. Administracja, kadry, księgowość, marketing i proces rekrutacji pracowników prowadzone są w Polsce. Zainteresowana została zatrudniona celem „wysłania” na terytorium Francji do pracy na stanowisku kelnerki. Płatnik z tytułu działalności prowadzonej w Polsce osiągnął obroty na poziomie 12%. W okresie od stycznia do kwietnia 2012 r. płatnik zatrudniał 57 osób oraz realizował 11 kontraktów w Polsce, a za granicą zatrudniał 178 osób i realizował 38 kontraktów. Sprzedaż na terenie kraju w 2011 r. wyniosła 8,3% sprzedaży łącznej, a za okres od stycznia do lipca 2012 r. - 9,6%.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że z decyzji nr A2 Komisji Administracyjnej nie wynika, aby wartość osiąganych przez płatnika obrotów stanowiła pierwszoplanową rolę przy ocenie prowadzenia w Polsce znacznej działalności w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004 i w rezultacie uznał za spełnione wszystkie przesłanki do ustalenia ustawodawstwa polskiego jako właściwego dla okresu pracy zainteresowanej we Francji w spornym okresie.

Wyrokiem z dnia 4 marca 2015 r. Sąd Apelacyjny [...] zmienił powyższy wyrok i oddalił odwołanie.

W ocenie Sądu odwoławczego, w świetle przepisów rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE L Nr 166, dalej jako rozporządzenie podstawowe) i rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE L Nr 284, dalej jako rozporządzenie

wykonawcze), płatnik składek - aby zostać uznanym za pracodawcę zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, a w konsekwencji móc zgłosić pracowników do ubezpieczenia w polskim systemie - powinien osiągnąć obroty z działalności krajowej na poziomie co najmniej 25%. Sąd odwoławczy wskazał na pogląd wyrażony w tym zakresie przez Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 550/13 oraz z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 565/13. W konsekwencji przyjął, że nieosiągnięcie przez płatnika w Polsce w spornych okresach minimum 25% obrotu z całej prowadzonej przez niego działalności gospodarczej, uniemożliwia uznanie, że oddelegowana do pracy we Francji zainteresowana podlegała z tego tytułu ustawodawstwu polskiemu.

W skardze kasacyjnej płatnik składek zarzucił: 1) naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 11 ust. 2 lit. a i art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 ust. 1 i 2 i art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, a także ust. 1 akapit 5 decyzji nr A2 Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego z dnia 12 czerwca 2009 r. dotyczącej wykładni art. 12 rozporządzenia podstawowego (dalej jako decyzja A2) przez ich błędną wykładnię i zastosowanie, w wyniku czego niezasadnie przyjęto, że skarżący w spornym okresie nie prowadził normalnej działalności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czego następstwem było przyjęcie, że zainteresowana nie podlegała ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych; 2) naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na wynik sprawy, a to: a) art. 233 § 1 k.p.c.; 2) brak ustalenia okoliczności istotnych dla rozpatrzenia sprawy; 3) art. 328 § 2 w związku z art. 391 k.p.c. polegające na niedostatecznym wskazaniu w uzasadnieniu wyroku faktycznych i prawnych podstaw rozstrzygnięcia.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, a ponadto - na podstawie art. 125 § 1 k.p.c. w związku z art. 9, art. 91 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, art. 354 k.p.c., art. 267 akapit 1 lit. b oraz art. 267 akapit 3 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej - o wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prawnym o następującej treści: 1) czy pojęcie

„pracodawca, który normalnie prowadzi tam [w państwie członkowskim] swą działalność” użyte w art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, a następnie uszczegółowione przez art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego oznacza pracodawcę (agencję pracy tymczasowej), który - niezależnie od pozostałych cech swojej działalności - musi osiągać roczny obrót na poziomie co najmniej 25% w państwie delegującym pracowników; 2) czy organy administracyjne i sądy państwa członkowskiego mogą uznać, że pracodawca będący agencją pracy tymczasowej, wymieniony w art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, zazwyczaj prowadzi znaczną część działalności na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, w okolicznościach, w których nie osiągnął on rocznych przychodów na poziomie 25% w państwie delegującym pracowników, lecz spełnia pozostałe kryteria charakteryzujące „normalną działalność” tego pracodawcy wymienione w punkcie pierwszym decyzji nr A2 i czy ocena spełnienia tych pozostałych przesłanek wchodzi w zakres „pogłębionej analizy” wymaganej przez Poradnik praktyczny dla sytuacji, w której przedsiębiorca nie osiągnął 25% obrotów na terenie kraju, w którym ma siedzibę; 3) czy „Poradnik praktyczny - Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii” w zakresie, w jakim ten dokument posługuje się przykładem obrotu na poziomie 25% stanowi prawnie kryterium bezwzględnie wiążące sąd państwa członkowskiego oraz jego obywateli (i inne podmioty prawa prywatnego), niezbędne do przypisania statusu „pracodawcy zazwyczaj prowadzącego znaczną część działalności”, o którym mowa w art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego; 4) czy wymienione w ust. 1 akapit 5 decyzji A2 kryteria charakteryzujące działalność prowadzoną przez pracodawcę należy ustalać w odniesieniu do całościowych obrotów osiągniętych przez wnioskodawcę za granicą we wszystkich państwach, w których prowadzi działalność, czy - w odniesieniu wyłącznie do państwa zatrudnienia pracownika delegowanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Przepisy będące materialnoprawną postawą rozstrzygnięcia Sądów obydwu instancji były przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w wyroku składu siedmiu sędziów z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14 (OSNP 2016 nr 7, poz. 88). W motywach tego wyroku wyjaśniono, że osiągnięcie obrotu w kraju siedziby na poziomie 25% może co najwyżej stwarzać domniemanie faktyczne, według którego przedsiębiorca „normalnie prowadzi działalność” na terytorium państwa wysyłającego w rozumieniu art. 12 ust. 1 rozporządzenia podstawowego, natomiast nieosiągnięcie tego obrotu wymaga analizy okoliczności określonej sprawy przy uwzględnieniu pozostałych kryteriów. Sformułowano w tym wyroku pogląd, że treść pojęcia „normalne prowadzenie działalności” w rozumieniu powołanego przepisu i wyjaśniającego je określenia „prowadzenie przez pracodawcę zazwyczaj znacznej części działalności, innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym, na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma on swoją siedzibę” (art. 14 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego), nie pozostawiają wątpliwości, że przy ocenie, czy pracodawca prowadzi normalną działalność, a zatem znaczną część działalności innej niż działalność związana z samym zarządzaniem wewnętrznym na terytorium państwa członkowskiego, w którym ma swoją siedzibę, należy uwzględniać wszystkie kryteria charakteryzujące jego działalność. Niedopuszczalne jest uznanie jednego kryterium - wysokości ponad 25% obrotu - za decydujące w tym sensie, że jego niespełnienie zwalnia instytucję właściwą bądź sąd z badania pozostałych cech charakteryzujących działalność prowadzoną przez dane przedsiębiorstwo. Pierwszoplanowe znaczenie ma obiektywne ustalenie, czy przedsiębiorstwo faktycznie prowadzi w państwie swojej siedziby normalną, rzeczywistą działalność, zaś porównanie skali tej działalności w państwie siedziby i państwie miejsca wykonywania pracy przez pracownika delegowanego ma jedynie znaczenie pomocnicze. Jednocześnie, dla stwierdzenia, czy działalność ta jest znacząca we wskazanym sensie, instytucja właściwa i ewentualnie sąd powinny porównać liczebność personelu administracyjnego pracującego w państwie członkowskim, w którym pracodawca ma siedzibę oraz w drugim państwie członkowskim, obroty w odpowiednio typowym okresie w każdym z państw członkowskich, których rzecz dotyczy oraz liczbę umów wykonanych w państwie delegującym i w państwie zatrudnienia delegowanego pracownika,

przy czym kryteria te nie mają charakteru wyczerpującego, a ich wybór powinien być dostosowany do konkretnego wypadku.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, należy stwierdzić, że Sąd drugiej instancji nietrafnie uznał, że uzyskiwanie obrotu poniżej 25% całkowitego obrotu przesądza o nieprowadzeniu normalnej działalności w państwie siedziby przedsiębiorstwa delegującego oraz że w takim wypadku zbędna jest całościowa ocena, przy zastosowaniu wszystkich uwzględnionych kryteriów, czy płatnik w spornym okresie prowadził faktyczną działalność w państwie wysyłającym.

Przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej nie wystąpiły natomiast przesłanki uzasadniające konieczność wystąpienia przez Sąd Najwyższy z pytaniem prawnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Analiza sformułowanych przez skarżącego zagadnień została bowiem dokonana w powołanym wyroku składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2015 r., II UK 100/14.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz odpowiednio stosowanego art. 108 § 1 k.p.c.

kc